

Kritik mot Kriminalvården, häktet Örebro, för felaktigheter och brister i dokumentationen över genomförd postgranskning

Beslutet i korthet: Kriminalvården, häktet Örebro, har granskat en försändelse till en intagen. Den dokumentation som gjorts över granskningen har varit behäftad med vissa brister. Detta har medfört att den information som lämnades till den intagne när han underrättades om granskningen varit felaktig i ett avseende och otydlig i vissa andra. Kriminalvården, häktet Örebro, kritiseras för det inträffade.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot Kriminalvården, häktet Örebro. Han var missnöjd med att häktet hade granskat post till honom från EU-kommissionen i Sverige. Han klagade också på att det, på grund av avsaknad av namnförtydliganden, inte gick att utläsa vilka som hade utfört den aktuella granskningen.

Till anmälan fogades det aktuella kuvertet, vilket hade åsatts en s.k. granskningsstämpel med vissa anteckningar.

Utredning

Anmälan remitterades till Kriminalvården för yttrande. I sitt svar anförde myndigheten (region Mitt), genom regionchefen BB, följande.

AA har i anmälan till JO klagat på att häktet Örebro har öppnat och läst försändelse till honom från EU-kommissionen i Sverige samt att de som granskat brevet signerat granskningen så otydligt att det är omöjligt att läsa vem som utfört åtgärden. Till anmälan har AA bifogat kopia på försändelsen där det framgår vilken åtgärd som vidtagits och av vem.

Kriminalvården region Mitt har utrett ärendet.

Uppgifter har inhämtats av CC, kriminalvårdsinspektör, samt DD, kriminalvårdare samt av KLAS (Kriminalvårdens klientadministrativa system).

AA var inskriven på häktet Örebro under tiden 3 juli–14 augusti 2011 då han blev villkorligt frigiven. I samband med inskrivningen har han lämnat ett postgranskningsmedgivande både avseende inkommande och avsändande försändelser.

På häktet Örebro sker all brevgranskning av utsedda kriminalvårdare. Varje dag inkommer mellan 40–50 försändelser som ska hanteras.

Aktuell försändelse, med adressat (*torde rätteligen stå avsändare, JO:s anm.*) Europeiska kommissionen, representationen i Sverige, granskades av DD och EE. Granskningen genomfördes eftersom försändelsen först skickats till den intagnes hemadress och därefter eftersänts till häktet.

Så som DD kommer ihåg det, genomfördes granskningen för att man fattade misstankar om att adressaten var oriktig. Dock har endast granskning skett genom att försändelsen öppnats men inte lästs igenom. Av misstag har fel ruta kryssats i på försändelsen. Man använder sig inte av namnstämplor för att förtydliga signaturerna på dem som granskar försändelserna. Eftersom häktet är litet och de är få som granskar försändelserna bedöms det ändå vara enkelt att spåra vem som vidtagit åtgärden.

Vidare förelåg inget hinder att granska brevet enligt 3 kap. 6 § Häkteslagen (2010:611) (HäL) eftersom Europeiska kommissionen, representationen i Sverige inte är att anse som svensk myndighet alternativt ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda.

Författningsbestämmelser

Av 3 kap. 6 § i HäL framgår det att försändelser mellan en intagen och hans eller hennes offentlige försvarare, en svensk myndighet eller ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda ska vidarebefordras utan granskning. En sådan försändelse till en intagen ska dock inte vidarebefordras utan hållas kvar, om det finns anledning att anta att uppgiften om avsändare av försändelsen är oriktig.

Av 3 kap. 7 § i samma lag framgår det att i andra fall än som avses i 6 § får en intagen vägras att sända eller ta emot en försändelse, om det är nödvändigt med hänsyn till ordningen eller säkerheten. En försändelse som den intagne inte får sända eller ta emot får hållas kvar.

Av 3 kap. 8 § i samma lag framgår det att en försändelse som hålls kvar får inte granskas utan den intagnes medgivande, om det inte är absolut nödvändigt av säkerhetsskäl. En försändelse som avses i 6 § får endast granskas i syfte att utreda vem avsändaren är.

Av 3 kap. 16 § i Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för häkte (KVFS 2011:2) (FARK Häkte) framgår det att bestämmelserna i 17–20 §§ gäller endast om den intagne har medgivit att försändelsen granskas (*bestämmelsen har ändrats genom KVFS 2011:12, varvid tillagts ”eller om den granskas på grund av att det är absolut nödvändigt av säkerhetsskäl enligt 3 kap. 8 § häkteslagen[2010:611]”, JO:s anm.*).

Av 3 kap. 17 § i samma föreskrifter framgår det att vid granskning av en försändelse ska, om möjligt, två tjänstemän medverka.

Av 3 kap. 18 § i samma föreskrifter framgår det att en försändelse till eller från en intagen får granskas genom genomlysning av försändelsen i öppet skick, öppnande utan genomlysning av innehållet, eller öppnande och genomlysning av innehållet. Om en försändelse har öppnats, ska den förseglas när granskningen är slutförd.

Av 3 kap. 20 § i samma föreskrifter framgår det att den intagne ska underrättas när en försändelse har granskats. Underrättelsen ska innehålla information om vilken försändelse som har granskats, med stöd av vilket lagrum granskningen har skett, vilken typ av granskning som har utförts, datum för granskningen, samt vem eller vilka som utfört granskningen.

Kriminalvårdens bedömning

I utredningen har det framkommit att häktet Örebro har granskat en försändelse till AA. Försändelsen var från Europeiska kommissionen, representationen i Sverige, och hade ställts till AA:s hemadress. Därefter hade försändelsen eftersänts av någon till häktet Örebro.

Europeiska kommissionen, representationen i Sverige är inte någon svensk myndighet och kan inte anses vara ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda varför regleringen avseende begränsning av granskningen inte bedöms vara tillämplig i detta fall.

Eftersom AA har lämnat postgranskningsmedgivande bedöms den av häktet Örebro utförda granskningen vara adekvat. Granskningen har dock endast skett genom öppnande och utan genomläsning av innehållet, av misstag har det dock dokumenterats att granskningen har skett genom öppnande och genomläsning av innehållet. Oaktat att en genomläsning, i detta fall, skulle kunna ha varit en adekvat åtgärd, mot bakgrund av att det var en eftersänd försändelse är det viktigt att de tjänstemän som utför åtgärden är noggranna, av rättssäkerhetsskäl, att dokumentera vilken faktisk åtgärd som har vidtagits vid granskningstillfället. Till detta kommer att stämpeln är otydlig och att signaturerna är oläsliga vilket får till följd att det för AA kan ha uppstått tveksamheter kring med vilket stöd som granskningen vidtogs samt vilka tjänstemän som har genomfört den. Den information som framgår av underrättelsen borde ha kunnat ha varit mer tydlig. Häktet Örebro är uppmärksam på detta och har vidtagit åtgärder för att tydliggöra vem som har utfört postgranskning när det är aktuellt samt att det tydligt framgår av stämplingen på försändelsen med vilket stöd granskningen har genomförts.

AA fick möjlighet att kommentera remissyttrandet.

Bedömning

Kriminalvården har redogjort för de bestämmelser som har aktualiserats med anledning av AA:s anmälan till JO.

Som Kriminalvården anför har den aktuella försändelsen inte utgjort s.k. myndighetspost och bestämmelsen i 3 kap. 6 § häkteslagen (2010:611), HäL, har därför inte varit tillämplig. Försändelsen har i stället fått granskas på de grunder som anges i 3 kap. 7 § HäL, vilket också har skett i det aktuella fallet. Huruvida det funnits skäl att med stöd av sistnämnda bestämmelse granska försändelsen är en bedömningsfråga som det inte ankommer på JO att uttala sig om. När det gäller dokumentationen över den genomförda granskningen vill jag dock anföra följande.

Som Kriminalvården anför är det viktigt att den dokumentation som förs i samband med postgranskning tydligt och korrekt anger dels med stöd av vilken bestämmelse granskningen har utförts, dels på vilket sätt granskningen har genomförts. Vidare är det viktigt att det dokumenteras vem eller vilka som har utfört granskningen. För att dokumentationen i det avseendet ska ges någon reell innebörd måste enligt min uppfattning namnet på den eller de som har granskat en viss försändelse tydligt anges. Det kan i det sammanhanget knappast vara tillräckligt med en signatur och/eller ett oläsligt namnförtydligande.

Av utredningen i det aktuella ärendet framgår att försändelsen har granskats med stöd av 3 kap. 7 § HäL. Eftersom granskningsstämpeln på kuvertet är otydlig går detta emellertid inte tydligt att utläsa. Av dokumentationen på försändelsen

framgår vidare att granskningen har skett genom öppnande och genomläsning av innehållet, men enligt Kriminalvårdens yttrande har granskningen skett genom öppnande men utan genomläsning. Slutligen framgår att granskningen har utförts av två tjänstemän, men eftersom namnförtydligandena saknas är det inte möjligt att utläsa vilka dessa personer är. Dessa brister har medfört att den information som lämnades till AA när han, i enlighet med 3 kap. 20 § KVFS 2011:2, underrättades om granskningen varit felaktig i ett avseende och otydlig i vissa andra. Häktet förtjänar kritik för det inträffade.

Av Kriminalvårdens remissyttrande framgår att häktet har uppmärksammats på de aktuella bristerna och att det har vidtagits åtgärder för att förbättra dokumentationen i samband med postgranskning. Detta är naturligtvis något som jag ser positivt på.

Ärendet avslutas.